

Die aandete.

Herman Koch. Uit die Nederlands vertaal deur Daniel Hugo. Pretoria: Protea Boekhuis, 2013. 220 pp. ISBN: 0978-1-8691-9968-5.

DOI: <http://dx.doi.org/10.4314/tvl.v52i1.31>

Herman Koch se onlangse roman, *Die aandete*, verskyn oorspronklik in Nederlands as *Het diner* in 2009. Die gewildheid van die roman (en van die skrywer) in die Nederlandse letterkunde blyk uit die toneelstuk van 2012 wat op die roman gebaseer is en die verfilming van die verhaal in 2013. Alhoewel Koch al sedert 1985 as skrywer werksaam is, is *Die aandete* sy internasionale deurbraak en dit is in Afrikaans vertaal deur Daniel Hugo. Die roman vind nie net aanklank by 'n Nederlandse en Afrikaanse leserskring nie—dit het reeds in 13 tale verskyn. Wanneer 'n mens die roman lees, is hierdie gewildheid nie verbasend nie. Die kwessies van familie-eenheid, geweld en oorerflikheid wat ondersoek word, transendeer die Nederlandse gemeenskap waarbinne die verhaal afspeel.

Wat die vertaling van die roman betref, kom Daniel Hugo weereens met 'n puik Afrikaanse eindproduk vorendag. Hugo het reeds jare se ondervinding in die vertaling van Nederlandse tekste en vertaal onder andere ook werke van Tom Lanoye, Herman de Coninck en Harry Mulisch. *Die aandete* is opnuut 'n voorbeeld van Hugo se indrukwekkende vertalingsvermoë en -ervaring. In 'n oomblik van aggressie en ergenis druk die karakter homself in goed gekruide Afrikaans uit: "Jy het my baie goed gehoor, drol. Ek het saam met my seun hierheen gekom om aan te bied dat ons jou donnerse ruit sal betaal, nie om na jou strontstories oor kinders wat sokker speel te luister nie." Die roman lees gemaklik in Afrikaans en die leser word slegs herinner aan die Nederlandse omgewing deur die verwysings na spesifieke plekke en enkele handeling wat nie in 'n Suid-Afrikaanse leefwêreld alledaags is nie.

Soos die titel van die roman aandui, gaan dit hier oor 'n aandete in 'n deftige restaurant. Paul en Serge Lohman en hulle eggenotes is die karakters wat vir die ete aansit. Die ongemak tussen die egpare is duidelik en alhoewel die tafelpraatjies eers gaan om koetjies en kalfies is daar duidelik 'n belangrike kwessie wat bespreek en opgeklar moet word. Paul en Serge se seuns het 'n gewelddadige misdaad begaan en binne die relatiewe veiligheid van die familie-eenheid moet die gevolge daarvan hanteer word. Die een broer wil sy loopbaan prysgee en die ander wil aangaan asof niks gebeur het nie.

Die twee seuns se oortreding word deur die loop van die aandete vir die leser beskryf en die verteller van die verhaal, Paul Lohman, se lewensverhaal word ook geleidelik aan die leser bekend gemaak. Paul se enigste seun, Michel, het gesien hoe sy pa telkemale geweld of die dreigement van geweld gebruik om 'n doel te bereik en oor die moontlike oorerflikheid van hierdie eienskap word in die loop van die verhaal bespiegel.

Serge Lohman se seun neem saam met Michel deel aan die gewelddadige optrede. Dit is egter Serge se aangenome seun, Beau, se optrede wat teenoor Michel beskryf word. Beau erf nie direk die eienskappe van die familie waarin hy aangeneem word nie, maar tog is sy optrede ook nie voorbeeldig nie. Sy manipulasie van sy nefies bevraagteken die aanname dat 'n geneigdheid tot sekere optredes oorerflik is. Die kwessie van "nature versus nurture" word in die verhaal teenoor mekaar opgeweeg. Dit is egter die leser se verantwoordelikheid om die kwessie te oordink en te besluit in watter mate die kinders se optrede aangebore of aangeleer is.

Die belangrikheid van hegte familiebande en ondersteuning binne die familie in die hedendaagse samelewing word gekontrasteer met 'n twyfelagtige moraliteit en eerlikheid waarmee die gevolge van die kinders se optrede hanteer word. Die krisis wat die kinders veroorsaak, word binne die familie

hanteer en die eppare streef daarna om te doen wat uiteindelik die beste gaan wees vir hulle kinders se toekoms. Die poging om die kinders in ag te neem, veroorsaak egter dat reg in eie hande geneem word en potensieel omvergewerp word. Terselfdertyd skep die deftigheid van die aandete en die restaurant 'n skerp kontras met die geweld wat in die roman aanwesig is. Die dualiteite en opposisies wat in die verhaal aanwesig is, maak dit interessant en uitdagend. Die leser ontvang nie antwoorde op die vraag na wat reg en wat verkeerd is nie. Die leser moet self gaan nadink en besluit.

Dit is juis die ondersoek na aktuele kwessies in die samelewing wat die roman relevant maak in verskeie tale en gemeenskappe. Die verhaal vrae egter ook na die leser se betrokkenheid en dit is hierdie betrokkenheid wat die verhaal by 'n mens laat spook en dae, self weke later word daar steeds nagedink oor die kwessies wat in die roman geopper word.

Monja Basson
munjbasson@gmail.com
Universiteit van Pretoria
Pretoria